

HØJESTERETS DOM

afsagt fredag den 17. august 2018

Sag 108/2017

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Steen Petersen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Aarhus den 17. juni 2016 og af Vestre Landsrets 15. afdeling den 11. januar 2017.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Lene Pagter Kristensen, Poul Dahl Jensen, Henrik Waaben, Michael Rekling og Jens Kruse Mikkelsen.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

T, der er dansk statsborger og har bopæl i Danmark, blev den 8. september 2014 anholdt af de tyske myndigheder, idet han i Hannover havde ført en personbil med en promille på mindst 1,92. De tyske myndigheder inddrog foreløbigt hans kørekort frem til den 25. september 2014, hvor det blev returneret til ham.

Efter det oplyste klippede T på et tidspunkt i efteråret 2014 kørekortet i stykker, og han har oplyst, at han ikke har ført bil siden den 8. september 2014.

Ved dom af 17. november 2014 blev han af Amtsgericht Hannover i Tyskland fundet skyldig i spirituskørsel og idømt en bøde på 690 EUR og blev samtidig frataget førerretten i Tyskland i 9 måneder. Det fremgår af afgørelsen, at der ved udmålingen af frakendelsestiden blev taget højde for det tidsrum, hvori kørekortet havde været inddraget. Afgørelsen blev forkyndt den 11. juni 2015 og blev endelig den 26. juni 2015. Frakendelsestiden på de 9 måneder udløb den 25. marts 2016.

I slutningen af december 2014 blev sagen oversendt til politiet i Danmark. Østjyllands Politi orienterede ved brev af 2. januar 2015 T om, at han senere ville modtage en indkaldelse til et retsmøde, hvorunder anklagemyndigheden med hjemmel i straffelovens § 11 ville nedlægge påstand om frakendelse af førerretten i Danmark med baggrund i spirituskørslen i Tyskland. Ved anklageskrift af 2. september 2015 blev der rejst tiltale mod ham i overensstemmelse hermed.

Ved dom af 17. juni 2016 frakendte Retten i Aarhus T førerretten i 3 år. Den 29. juni 2016 ankede han sagen til Vestre Landsret, der den 11. januar 2017 stadfæstede byrettens dom.

Ved ankemeddelelse af 30. maj 2017 blev sagen indbragt for Højesteret på baggrund af Procesbevillingsnævnets anketilladelse af 22. maj 2017.

Efter landsrettens dom den 11. januar 2017 var T uden førerret i Danmark frem til den 31. maj 2017, hvor fuldbyrdelsen af dommen blev standset som følge af anken til Højesteret, dvs. i 4 måneder og 20 dage.

Under sagens behandling for Højesteret har der været rejst spørgsmål om præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen, og efter anmodning fra Rigsadvokaten har Justitsministeriet efter behandling i Juridisk Specialudvalg afgivet en udtalelse herom. Højesteret besluttede den 7. marts 2018 ikke at foretage præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen, da det var Højesterets foreløbige opfattelse, at der ikke bestod en rimelig tvivl om fortolkningen af artikel 50 i Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder og om Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2006/126/EF af 20. december 2006 om kørekort (tredje kørekortdirektiv).

Retsgrundlag

Færdselslovens § 134, stk. 1, lyder:

”Lovens bestemmelser om straf og frakendelse af førerretten finder med de begrænsninger, der følger af straffelovens §§ 7, 10, 10 a og 10 b, også anvendelse på handlinger foretaget i udlandet.”

Straffelovens § 11 lyder:

”Er en person, der har dansk indfødsret, bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, i en fremmed stat straffet for en handling, der efter dansk ret kan medføre frakendelse eller fortabelse af kald eller erhverv eller anden rettighed, kan frakendelse heraf ske efter offentlig påtale her i landet.”

Straffelovens § 11 fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 490 af 17. juni 2008 om ændring af bl.a. straffeloven. Lovforslaget byggede på Jurisdiktionsudvalgets betænkning nr. 1488/2007 om dansk straffemyndighed. Af betænkningens s. 138-140 fremgår bl.a.:

”Kapitel 9. Rettighedsfortabelse

...

9.2. Straffelovens § 11

...

9.2.4. Straffelovens § 11 om udenlandske afgørelses (manglende) negative retskraft i forhold til en dansk sag om frakendelse og fortabelse af rettigheder angår efter sin ordlyd tilfælde, hvor en person er straffet i udlandet. Bestemmelsen finder også anvendelse i tilfælde, hvor der i udlandet tillige er taget stilling til spørgsmålet om frakendelse eller fortabelse af andre rettigheder, jf. eksempelvis den ovenfor omtalte U 1980.163 H om førerretsfrakendelse i Sverige.

Frakendelse og anden rettighedsfortabelse angår i almindelighed alene vedkommendes rettigheder i det land, hvor frakendelsen eller rettighedsfortabelsen sker, jf. eksempelvis den under afsnit 9.1.2 omtalte U 1991.470 V om førerretsfrakendelse i Danmark. Den pågældende person kan derfor normalt ikke med føje gå ud fra, at der med afgørelsen i udlandet også er gjort op med vedkommendes muligheder for at erhverve eller bevare rettigheder i andre lande, herunder Danmark. Der er dermed intet forventningssynspunkt, som kan begrunde, at udenlandske afgørelser, hvor der ud over straf tillige er taget stilling til spørgsmålet om frakendelse eller fortabelse af andre rettigheder, tillægges en vidererækkende negativ retskraft end udenlandske afgørelser, hvor der alene er pålagt straf.

Måtte en udenlandsk afgørelse om straf også omfatte stillingtagen til spørgsmålet om frakendelse eller fortabelse af vedkommendes rettigheder her i landet – hvilket forudsætter, at Danmark har forpligtet sig internationalt til at anerkende sådanne udenlandske afgørelser – afhænger den udenlandske afgørelses negative retskraft af rækkevidden af den internationale forpligtelse. Det må således afgøres ud fra en konkret fortolkning af

det relevante internationale retsgrundlag, om myndighederne i Danmark er afskåret fra i medfør af straffelovens § 11 at rejse selvstændig sag ved de danske domstole om frakendelse eller fortabelse af rettigheder som følge af den handling, der danner grundlag for den udenlandske afgørelse. Den almindelige formodning må dog være, at myndighederne i Danmark vil være afskåret fra i en sådan situation at rejse en ny sag, der vedrører spørgsmålet om frakendelse eller anden rettighedsfortabelse.

9.2.5. Som eksempel på udenlandske afgørelser om frakendelse mv., der tillige angår rettigheder her i landet, kan nævnes afgørelser truffet af en anden EU-medlemsstat om frakendelse af førerretten.

Efter EU-direktivet om kørekort må ingen person være indehaver af mere end ét EU-kørekort, og en medlemsstat skal bl.a. afslå at udstede et kørekort til en person, hvis EU-kørekort er begrænset, suspenderet eller inddraget i en anden medlemsstat. En afgørelse om frakendelse af et EU-kørekort i én medlemsstat vil således også i et vist omfang have virkning i alle de øvrige medlemsstater.

Der er ikke i direktivet taget stilling til, om frakendelse af et EU-kørekort i én medlemsstat udelukker en anden medlemsstat fra at rejse sag med henblik på frakendelse af førerretten dér. Om dette er muligt, må således afgøres ud fra en fortolkning af direktivet og andre relevante EU-retsakter, herunder om fornødent efter præjudiciel forelæggelse for EF-domstolen.”

I bemærkningerne til lovforslaget hedder det bl.a. (Folketingstidende 2007-2008, 2. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 16, s. 553-554 og 572):

”2. Gældende ret

...

2.5. Rettighedsfrakendelse

2.5.1. Straffelovens § 10 a regulerer, i hvilket omfang det er muligt i Danmark at idømme straf (dvs. fængsel eller bøde) for en handling, der allerede er pådømt i udlandet. Bestemmelsen angår derimod ikke muligheden for under en sådan ny sag at idømme andre retsfølger end straf (f.eks. rettighedsfortabelse og konfiskation).

Det følger imidlertid af straffelovens § 11, at frakendelse eller fortabelse af kald eller erhverv eller anden rettighed kan ske her i landet over for en person med dansk tilknytning (statsborgerskab eller bopæl), hvis vedkommende i udlandet er straffet for en handling, der efter dansk ret kan medføre en sådan rettighedsfortabelse.

Straffelovens § 11 finder anvendelse, selv om der ved den udenlandske dom også er taget stilling til spørgsmålet om rettighedsfortabelse, jf. f.eks. Højesterets dom af 9. januar 1980 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1980, side 163), hvor tiltalte i Sverige var idømt fængsel i 1 måned og frakendt førerretten i 1 år for spirituskørsel. Ved en sag her i landet blev tiltalte efterfølgende frakendt førerretten i 5 år. Højesteret anførte i dommen, at de i § 10, stk. 2, § 10 a og § 10 b indeholdte begrænsninger i adgangen til at pålægge sanktioner for retsbrud begået i udlandet ikke fandtes at være anvendelige ved førerretsfrakendelser.

...

3. Lovforslagets udformning

...

3.8. Rettighedsfrakendelse

3.8.1. Udvalget finder, at det fortsat bør være muligt at rejse selvstændig dansk sag om frakendelse eller anden fortabelse af rettigheder i anledning af strafbare handlinger, der allerede har ført til straf i udlandet, uanset om der ved den udenlandske afgørelse ud over straf tillige er sket rettighedsfortabelse (f.eks. frakendelse af førerretten som følge af spirituskørsel).

Hvis der ved den udenlandske afgørelse undtagelsesvis er taget stilling til spørgsmålet om frakendelse af vedkommendes rettigheder her i landet (og ikke kun vedkommendes rettigheder i det pågældende udland), vil Danmark efter omstændighederne folkeretligt kunne være forpligtet til at afstå fra at rejse en selvstændig frakendelsessag. En sådan ne bis in idem-virkning vil imidlertid forudsætte, at Danmark i det konkrete tilfælde har forpligtet sig til at anerkende den udenlandske afgørelse om (bl.a.) frakendelse af rettigheder her i landet. Endvidere vil det afhænge af en konkret fortolkning af det relevante retsgrundlag (konvention mv.), i hvilket omfang den udenlandske afgørelse har ne bis in idem-virkning.

Udvalget finder på den baggrund ikke grundlag for at foreslå en ny generel bestemmelse om den nærmere rækkevidde af ne bis in idem-virkningen af sådanne udenlandske afgørelser.

...

3.8.3. Justitsministeriet er enig i udvalgets overvejelser og forslag vedrørende muligheden for her i landet at rejse selvstændig sag om frakendelse eller anden fortabelse af rettigheder i anledning af strafbare handlinger, der allerede har ført til straf i udlandet, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.”

Artikel 4 i Protokol nr. 7 til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention lyder:

”Artikel 4

Ret til ikke at blive retsforfulgt eller straffet to gange

1. Under én og samme stats jurisdiktion skal ingen i en straffesag på ny kunne stilles for en domstol eller dømmes for en lovovertrædelse, for hvilken han allerede er blevet endeligt frikendt eller domfældt i overensstemmelse med denne stats lovgivning og strafferetspleje.
2. Bestemmelserne i foregående stykke forhindrer ikke genoptagelse af sagen i overensstemmelse med vedkommende stats lovgivning og strafferetspleje, såfremt der foreligger bevis for nye eller nyopdagede kendsgerninger, eller såfremt der i den tidligere rettergang er begået en grundlæggende fejl, som kunne påvirke sagens udfald.
3. Der kan ikke ske fravigelse fra denne artikel i medfør af artikel 15 i konventionen.”

Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2006/126/EF af 20. december 2006 om kørekort (tredje kørekortdirektiv) indeholder bl.a. følgende præambelbetragtninger:

”(2) Kørekortreglerne er nødvendige elementer i den fælles transportpolitik, bidrager til at forbedre færdselssikkerheden på vejene og fremmer den frie bevægelighed for personer, som bosætter sig i en anden medlemsstat end den, der har udstedt deres kørekort. De individuelle transportmidlers store udbredelse betyder, at det fremmer personers frie bevægelighed og etableringsfrihed, hvis de er i besiddelse af et kørekort, som værtsstaten godkender. Trods fremskridt med harmonisering af kørekortreglerne findes der stadig væsentlige forskelle mellem medlemsstaterne for så vidt angår hyppigheden for kørekortfornyelse og med hensyn til køretøjskategorier, hvor der er behov for yderligere harmonisering, hvis Fællesskabets politik skal realiseres.

...

(15) Medlemsstaterne bør desuden ud fra hensynet til færdselssikkerheden kunne anvende de nationale forskrifter for inddragelse, suspension, fornyelse og annullation af kørekortet for alle kørekortindehavere, som har deres sædvanlige bopæl på deres område.”

Direktivets artikel 11 lyder:

”Artikel 11

Forskellige bestemmelser om ombytning, inddragelse, erstatning og anerkendelse af kørekort

1. Når indehaveren af et gyldigt nationalt kørekort udstedt i en medlemsstat får sædvanlig bopæl i en anden medlemsstat, kan han anmode om at få sit kørekort ombyttet med et tilsvarende kørekort. Den medlemsstat, der foretager ombytningen, skal kontrollere, hvilken kategori det hidtidige kørekort er gyldigt til.

2. Med forbehold af overholdelsen af territorialprincippet i straffelove og -bestemmelser kan bopælsmedlemsstaten på indehaveren af et kørekort, der er udstedt af en anden medlemsstat, anvende sine nationale bestemmelser vedrørende begrænsning, suspension, inddragelse eller annullation af førerretten og om nødvendigt med henblik herpå ombytte dette kørekort.

...

4. En medlemsstat skal nægte at udstede et kørekort til en ansøger, hvis kørekort er begrænset, suspenderet eller inddraget i en anden medlemsstat.

En medlemsstat skal nægte at anerkende gyldigheden af ethvert kørekort, der er udstedt af en anden medlemsstat til en person, hvis kørekort er begrænset, suspenderet eller inddraget på førstnævnte stats område.

...”

Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder bestemmer bl.a.:

”Artikel 50

Ret til ikke at blive retsforfulgt eller straffet to gange for samme lovovertrædelse

Ingen skal i en straffesag på ny kunne stilles for en domstol eller dømmes for en lovovertrædelse, for hvilken den pågældende allerede er blevet endeligt frikendt eller domfældt i en af Unionens medlemsstater i overensstemmelse med lovgivningen.

...

Artikel 52

Rækkevidde og fortolkning af rettigheder og principper

Stk. 1. Enhver begrænsning i udøvelsen af de rettigheder og friheder, der anerkendes ved dette charter, skal være fastlagt i lovgivningen og skal respektere disse rettigheders og friheders væsentligste indhold. Under iagttagelse af proportionalitetsprincippet kan der kun indføres begrænsninger, såfremt disse er nødvendige og faktisk svarer til mål af almen interesse, der er anerkendt af Unionen, eller et behov for beskyttelse af andres rettigheder og friheder.

...

Stk. 3. I det omfang dette charter indeholder rettigheder svarende til dem, der er sikret ved den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, har de samme betydning og omfang som i konventionen. Denne bestemmelse er ikke til hinder for, at EU-retten kan yde en mere omfattende beskyttelse.”

Af Forklaringer til Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder (2007/C 303/02) fremgår bl.a. følgende:

”Forklaring ad artikel 50 — Ret til ikke at blive retsforfulgt eller straffet to gange for samme lovovertrædelse

...

Non bis in idem-reglen gælder i EU-retten (jf. en omfattende retspraksis, f.eks. dom afsagt den 5. maj 1966 i de, forenede sager 18/65 og 35/65, Gutmann mod Kommissionen Sml. dansk specialudgave s. 175, og en aktuel dom afsagt af Retten den 20. april 1999 i de forenede sager T-305/94 m.fl., Limburgse Vinyl Maatschappij NV m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 931). Det præciseres, at reglen om ikke-kumulation gælder to sanktioner af samme art, i dette tilfælde strafferetlige sanktioner.

I henhold til artikel 50 gælder non bis in idem-reglen ikke kun inden for en medlemsstats retsomsråde, men også mellem flere medlemsstater. Dette svarer til gældende EU-ret, se artikel 54-58 i Schengengennemførelseskonventionen og Domstolens dom af 11. februar 2003, sag C-187/01, Gözütok (Sml. I, s. 1345), artikel 7 i konventionen om beskyttelse af Fællesskabets finansielle interesser og artikel 10 i konventionen om bekæmpelse af bestikkelse. De meget begrænsede undtagelser i disse konventioner, hvorefter medlemsstaterne kan fravige non bis in idem-reglen, er omfattet af den horisontale bestemmelse i chartrets artikel 52, stk. 1, om begrænsninger. For så vidt angår de situationer, der er omhandlet i artikel 4 i nævnte protokol nr. 7, dvs. anvendelsen af princippet inden for én og samme stat, har den rettighed, der sikres, samme betydning og omfang, som den tilsvarende ret i EMK.

...

Forklaring ad artikel 52 — Rækkevidde og fortolkning af rettigheder og principper

Formålet med artikel 52 er at fastsætte rækkevidden af chartrets rettigheder og principper og at fastlægge regler for fortolkningen af dem. Stk. 1 omhandler begrænsninger. Den affattelse, der er anvendt, bygger på Domstolens retspraksis, hvori det hedder: ”... Det fremgår imidlertid af fast retspraksis, at udøvelsen af sådanne rettigheder kan un-

derkastes begrænsninger, især inden for rammerne af en fælles markedsordning, såfremt disse begrænsninger faktisk svarer til de fællesskabsformål, der tjener almenvellet, og ikke i lyset af det tilsigtede formål udgør et uforholdsmæssigt og urimeligt indgreb, som berører disse rettigheders egentlige indhold” (dom af 13. april 2000, sag C-292/97, præmis 45). Omtalen af de generelle interesser, som anerkendes af Unionen, dækker både de formål, der er nævnt i artikel 3 i traktaten om Den Europæiske Union, og andre interesser, der beskyttes af specifikke bestemmelser i traktaterne, såsom artikel 4, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Union, artikel 35, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og artikel 36 og 346 i denne traktat.

...

Stk. 3 skal sikre den nødvendige sammenhæng mellem chartret og EMK, idet det fastslår reglen om, at i det omfang rettighederne i dette charter svarer til rettigheder, der sikres ved EMK, er deres betydning og rækkevidde, herunder de tilladte begrænsninger, de samme som i EMK. Det følger navnlig heraf, at lovgiverne, når de fastsætter begrænsninger for disse rettigheder, skal overholde de samme standarder som dem, der er fastlagt i det detaljerede begrænsningsregime i EMK, som derved bliver gældende for de rettigheder, der er omfattet af dette stykke, dog uden at dette berører EU-rettens og EUDomstolens autonomi.

Henvisningen til EMK omfatter både konventionen og protokollerne. Betydningen og omfanget af de sikrede rettigheder fastsættes ikke kun af teksten i disse instrumenter, men også af retspraksis ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og ved EU-Domstolen. Sidste punktum i stykket har til formål at give Unionen mulighed for at sikre en mere omfattende beskyttelse. Under alle omstændigheder må chartrets beskyttelsesniveau aldrig være lavere end EMK's.”

I EU-Domstolens dom af 20. marts 2018 i sag C-524/15 (Menci) udtales bl.a.:

”Hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

11. Luca Menci blev genstand for en administrativ procedure, hvorunder han blev foreholdt – i sin egenskab af indehaver af enkeltmandsvirksomheden af samme navn – at have undladt at indbetale moms i henhold til årsangivelsen for afgiftsperioden 2011 for et samlet beløb på 282 495,76 EUR inden for de lovbestemte frister.

12. Denne procedure resulterede i en afgørelse truffet af Amministrazione Finanziaria (skatte- og afgiftsmyndigheden, Italien), hvormed denne myndighed pålagde Luca Menci at indbetale det skyldige momsbeløb og i øvrigt pålagde ham, på grundlag af artikel 13, stk. 1, i lovdekret nr. 471/97, en administrativ sanktion på 84 748,74 EUR, hvilket svarer til 30% af afgiftsskylden. Denne afgørelse er blevet endelig. Luca Mencis anmodning om afdragsbetaling blev imødekommet, og han betalte de første afdrag.

13. Da den administrative procedure var afsluttet, blev der indledt en straffesag vedrørende samme forhold mod Luca Menci ved Tribunale di Bergamo (retten i Bergamo, Italien) i henhold til en direkte indstævning fra Procura della Repubblica (anklagemyndigheden, Italien) med den begrundelse, at undladelsen af at indbetale moms udgjorde den strafbare lovovertrædelse, der fremgår af artikel 10a, stk. 1, og artikel 10b, stk. 1, i lovdekret nr. 74/2000.

...

16. På denne baggrund har Tribunale di Bergamo (retten i Bergamo) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

”Er bestemmelsen i [chartrets] artikel 50 [...], fortolket i lyset af artikel 4 i tillægsprotokol nr. 7 til [EMRK] og Menneskerettighedsdomstolens respektive praksis, til hinder for at anlægge en straffesag, som vedrører en handling (manglende indbetaling af moms), for hvilken den tiltalte allerede er blevet pålagt en endelig administrativ sanktion?”

...

Spørgsmålet, om der er tale om samme lovovertrædelse

34. Det følger af selve ordlyden af chartrets artikel 50, at bestemmelsen forbyder, at den samme person retsforfølges eller straffes mere end en gang for den samme lovovertrædelse (jf. i denne retning dom af 5.4.2017, Orso og Baldetti, C-217/15 og C-350/15, EU:C:2017:264, præmis 18). Som den forelæggende ret har anført i sin anmodning om præjudiciel afgørelse, vedrører de forskellige retsforfølgelser og sanktioner af strafferetlig karakter, der er omhandlet i hovedsagen, den samme person, nemlig Luca Menci.

35. I henhold til Domstolens praksis er det relevante kriterium ved fastlæggelsen af, om der er tale om samme lovovertrædelse, kriteriet om, at de faktiske handlinger, når disse forstås som en helhed af konkrete omstændigheder, der er indbyrdes uadskilleligt forbundne, som har ført til frifindelse eller endelig domfældelse af den pågældende person, er identiske (jf. analogt dom af 18.7.2007, Kraaijenbrink, C-367/05, EU:C:2007:444, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis, og af 16.11.2010, Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, præmis 39 og 40). Chartrets artikel 50 forbyder således pålæggelse, for de samme forhold, af flere sanktioner af strafferetlig karakter efter forskellige procedurer, der er gennemført med henblik herpå.

36. Desuden er den retlige kvalificering i national ret af de faktiske omstændigheder og den retlige interesse, der beskyttes, ikke relevant for afgørelsen af, om der er tale om samme lovovertrædelse, for så vidt som rækkevidden af beskyttelsen i chartrets artikel 50 ikke kan variere fra den ene medlemsstat til den anden.

37. I den foreliggende sag fremgår det af oplysningerne i forelæggelsesafgørelsen, at Luca Menci endeligt blev idømt en administrativ sanktion af strafferetlig karakter for at have undladt at indbetale moms i henhold til årsangivelsen for afgiftsperioden 2011 inden for de lovbestemte frister, og at den i hovedsagen omhandlede straffesag vedrører den samme undladelse.

38. Hvis det forholder sig således, som den italienske regering har gjort gældende i sine skriftlige bemærkninger, at pålæggelsen af en strafferetlig sanktion som følge af en straffesag som den i hovedsagen omhandlede, i modsætning til den pågældende administrative sanktion af strafferetlig karakter, kræver et subjektivt element, skal det imidlertid bemærkes, at den omstændighed, at pålæggelsen af den pågældende strafferetlige sanktion afhænger af et yderligere væsentligt element i forhold til den administrative sanktion af strafferetlig karakter, ikke i sig selv kan rejse tvivl ved, at de pågældende faktiske omstændigheder er identiske. Med forbehold af den nationale rets efterprøvelse forekommer den administrative sanktion af strafferetlig karakter og den straffesag, der er omhandlet i hovedsagen, således at vedrøre samme lovovertrædelse.

39. Under disse omstændigheder fremgår det, at den nationale lovgivning, der er omhandlet i hovedsagen, gør det muligt at gennemføre en straffesag mod en person, såsom Luca Menci, for en overtrædelse bestående i manglende indbetaling af skyldig moms i henhold til årsangivelsen for en given afgiftsperiode, efter at samme person for de samme forhold er blevet pålagt en endelig administrativ sanktion af strafferetlig karakter som omhandlet i chartrets artikel 50. En sådan kumulation af retsforfølgelse og sanktioner udgør en begrænsning af den grundlæggende rettighed, der er sikret ved denne bestemmelse.

Berettigelsen af begrænsningen af den rettighed, der er sikret ved chartrets artikel 50

40. Det bemærkes, at Domstolen i sin dom af 27. maj 2014, Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, præmis 55 og 56), har fastslået, at en begrænsning af princippet *ne bis in idem*, der er sikret ved chartrets artikel 50, kan være berettiget på grundlag af chartrets artikel 52, stk. 1.

41. I henhold til chartrets artikel 52, stk. 1, første punktum, skal enhver begrænsning i udøvelsen af de rettigheder og friheder, der anerkendes ved dette charter, være fastlagt i lovgivningen og respektere disse rettigheders og friheders væsentligste indhold. Det fremgår af andet punktum i nævnte stykke, at der under iagttagelse af proportionalitetsprincippet kun kan indføres begrænsninger af disse rettigheder og friheder, såfremt disse er nødvendige og faktisk opfylder mål af almen interesse, der er anerkendt af Unionen, eller et behov for beskyttelse af andres rettigheder og friheder.

42. I den foreliggende sag er det ubestridt, at muligheden for at kumulere retsforfølgelse og strafferetlige sanktioner samt retsforfølgelse og administrative sanktioner af strafferetlig karakter er fastsat ved lov.

43. Endvidere er en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede i overensstemmelse med det væsentlige indhold af chartrets artikel 50, da denne lovgivning i henhold til oplysningerne i de sagsakter, der er forelagt Domstolen, alene tillader en sådan kumulation af retsforfølgelse og sanktioner, når visse betingelser, som er udtømmende opregnet, er opfyldt, hvorved det sikres, at den rettighed, der er sikret ved chartrets artikel 50, ikke som sådan tilsidesættes.

44. Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt den begrænsning af princippet *ne bis in idem*, der følger af en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, opfylder et mål af almen interesse, bemærkes, at det fremgår af de sagsakter, der er forelagt Domstolen, at denne lovgivning har til formål at sikre opkrævning af alle skyldige momsbeløb. Henset til den betydning, som Domstolens praksis tillægger bekæmpelsen af overtrædelser på momsområdet for at opfylde dette mål (jf. i denne retning dom af 5.12.2017, M.A.S. og M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis), kan en kumulation af retsforfølgelse og sanktioner af strafferetlig karakter være berettiget, når denne retsforfølgelse og disse sanktioner, med henblik på at nå et sådant mål, tager sigte på komplementære mål, som i givet fald vedrører forskellige aspekter af den samme omhandlede ulovlige adfærd, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

45. I forbindelse med overtrædelser på momsområdet bemærkes i denne henseende, at det forekommer legitimt, at en medlemsstat ønsker dels at modvirke og straffe enhver

overtrædelse, uanset om denne er forsætlig eller ej, af reglerne om anmeldelse og opkrævning af moms ved at pålægge administrative sanktioner, som i givet fald fastlægges som et fast beløb, dels at modvirke og straffe alvorlige overtrædelser af disse regler, som er særligt skadelige for samfundet, og som berettiger vedtagelsen af strengere strafretlige sanktioner.

46. Hvad angår overholdelsen af proportionalitetsprincippet bemærkes, at dette princip kræver, at kumulation af retsforfølgelse og sanktioner fastsat i en national lovgivning, såsom den i hovedsagen omhandlede, ikke må overskride grænserne for, hvad der er egnet til og nødvendigt for gennemførelsen af de formål, der lovligt tilsigtes med denne lovgivning, hvilket forudsætter, at der, såfremt det er muligt at vælge mellem flere egnede foranstaltninger, skal vælges den mindst bebyrdende foranstaltning, og at de byrder, som pålægges, ikke må være uforholdsmæssige i forhold til de tilsigtede formål (jf. i denne retning dom af 25.2.2010, Müller Fleisch, C-562/08, EU:C:2010:93, præmis 43, af 9.3.2010, ERG m.fl., C-379/08 og C-380/08, EU:C:2010:127, præmis 86, og af 19.10.2016, EL-EM-2001, C-501/14, EU:C:2016:777, præmis 37 og 39 og den deri nævnte retspraksis).

47. Det skal i denne henseende bemærkes, at ifølge den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 20, kan medlemsstaterne frit vælge, hvilke sanktioner der skal finde anvendelse, med henblik på at sikre den fulde opkrævning af momsindtægter. I mangel af harmonisering af EU-lovgivningen på dette område har medlemsstaterne således ret til såvel at fastsætte en ordning, hvorefter overtrædelser på momsområdet alene kan gøres til genstand for retsforfølgelse og sanktioner én gang, som en ordning, der tillader kumulation af retsforfølgelse og sanktioner. Under disse omstændigheder kan der ikke rejses tvivl ved forholdsmæssigheden af en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede alene af den grund, at den pågældende medlemsstat har valgt at give mulighed for en sådan kumulation, idet medlemsstaten ellers ville blive frataget denne valgfrihed.

48. Når dette er sagt, skal det bemærkes, at en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, som fastsætter en sådan mulighed for kumulation, er egnet til at nå det mål, der er omhandlet i denne doms præmis 44.

49. Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede er strengt nødvendig, skal den for det første fastsætte klare og præcise regler, der sætter borgerne i stand til at forudse, hvilke handlinger og undladelser der kan gøres til genstand for en sådan kumulation af retsforfølgelse og sanktioner.

50. I det foreliggende tilfælde bemærkes, at som det fremgår af de for Domstolen fremlagte sagsakter, fastlægger den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning, særligt artikel 13, stk. 1, i lovdekret nr. 471/97, de betingelser, hvorunder undladelse af at indbetale skyldig moms inden for de lovbestemte frister kan give anledning til pålæggelse af en administrativ sanktion af strafferetlig karakter. I overensstemmelse med denne artikel 13, stk. 1, og på de betingelser, der er omhandlet i artikel 10a, stk. 1, og artikel 10b, stk. 1, i lovdekret nr. 74/2000, kan en sådan undladelse ligeledes, hvis det drejer sig om en årsangivelse på et momsbeløb, der overstiger 50 000 EUR, give anledning til en fængselsstraf på seks måneder til to år.

51. Med forbehold af den forelæggende rets efterprøvelse synes den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning således klart og præcist at fastlægge, under hvilke om-

stændigheder undladelsen af at indbetale skyldig moms kan gøres til genstand for kumulation af retsforfølgelse og sanktioner af strafferetlig karakter.

52. For det andet skal en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede sikre, at de byrder, der følger af en sådan kumulation for de berørte personer, er begrænset til, hvad der er strengt nødvendigt for at nå det mål, der er omhandlet i denne doms præmis 44.

53. Hvad for det første angår kumulationen af procedurerne af strafferetlig karakter, der, som det fremgår af sagsakterne, gennemføres uafhængigt af hinanden, indebærer det krav, der er nævnt i den foregående præmis, at der findes regler, som sikrer koordinering, for at nedsætte den yderligere byrde, der er forbundet med en sådan kumulation for de berørte personer, til det strengt nødvendige.

54. I den foreliggende sag forholder det sig således, at selv om den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning gør det muligt at indlede straffesag selv efter pålæggelsen af en administrativ sanktion af strafferetlig karakter, som endelig afslutning på den administrative procedure, fremgår det af de oplysninger, som er indeholdt i sagsakterne og opsummeret i denne doms præmis 50, at denne lovgivning synes at begrænse straffesagerne til lovovertrædelser af en vis grovhed, nemlig lovovertrædelser, der vedrører et ubetalt momsbeløb, der overstiger 50 000 EUR, for hvilke den nationale lovgiver har indført en fængselsstraf, hvis strenghed synes at begrunde nødvendigheden af at indlede en straffesag uafhængigt af den administrative procedure af strafferetlig karakter, med henblik på at pålægge en sådan straf.

55. For det andet skal kumulation af sanktioner af strafferetlig karakter ledsages af bestemmelser, der skal sikre, at strengheden af alle de pålagte sanktioner svarer til den pågældende overtrædelses grovhed, idet et sådant krav ikke blot følger af chartrets artikel 52, stk. 1, men også af princippet om straffes proportionalitet i chartrets artikel 49, stk. 3. Disse regler bør omfatte en forpligtelse for de kompetente myndigheder i tilfælde af indførelsen af en yderligere sanktion, til at sikre, at strengheden af alle de pålagte sanktioner ikke overstiger den fastslåede overtrædelses grovhed.

56. I det foreliggende tilfælde synes det at fremgå af artikel 21 i lovdekret nr. 74/2000, at bestemmelsen ikke blot foreskriver udsættelse af tvangsfuldbyrdelsen af de administrative sanktioner af strafferetlig karakter under straffesagen, men at den endeligt er til hinder for denne fuldbyrdelse efter den strafferetlige domfældelse af den pågældende person. Ifølge oplysningerne i forelæggelsesafgørelsen udgør frivillig indbetaling af afgiftsskylden – for så vidt som den ligeledes vedrører den administrative sanktion, der er pålagt den pågældende person – i øvrigt en særlig formildende omstændighed, som der skal tages hensyn til i forbindelse med straffesagen. Det fremgår således, at den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning fastsætter betingelser, som er egnede til at sikre, at de kompetente myndigheder begrænser strengheden af alle de pålagte sanktioner til det strengt nødvendige i forhold til den begåede overtrædelses grovhed.

57. Med forbehold af den forelæggende rets efterprøvelse synes en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede at sikre, at den kumulation af retsforfølgelse og sanktioner, som den tillader, ikke går ud over, hvad der er strengt nødvendigt for at nå det mål, der er omhandlet i denne doms præmis 44.

58. Det bemærkes endvidere, at selv om en national lovgivning, der opfylder de krav, der er fastsat i denne doms præmis 44, 49, 53 og 55, i princippet synes at være egnet til at sikre den nødvendige balance mellem de forskellige interesser, der er på spil, skal den ligeledes anvendes af de nationale myndigheder og domstole på en måde, så den byrde, som kumulationen af retsforfølgelse og sanktioner i hvert enkelt tilfælde medfører for den pågældende person, ikke er for vidtgående i forhold til den begåede overtrædelses grovhed.

59. Det tilkommer i sidste ende den forelæggende ret at vurdere forholdsmæssigheden af den konkrete anvendelse af den pågældende lovgivning inden for rammerne af hovedsagen, ved en afvejning af på den ene side grovheden af den omhandlede overtrædelse på momsområdet, og på den anden side den byrde, som kumulationen af de i hovedsagen omhandlede retsforfølgelser og sanktioner medfører for den pågældende person.

60. Endelig bemærkes, at i det omfang chartret indeholder rettigheder svarende til dem, der er sikret ved EMRK, fastsætter chartrets artikel 52, stk. 3, at de har samme betydning og omfang som i konventionen. Der skal således tages hensyn til artikel 4 i tillægsprotokol nr. 7 til EMRK ved fortolkningen af chartrets artikel 50 (jf. i denne retning dom af 15.2.2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, præmis 77, og af 5.4.2017, Orsi og Baldetti, C-217/15 og C-350/15, EU:C:2017:264, præmis 24).

61. I denne henseende har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fastslået, at en kumulation af retsforfølgelse og afgiftsmæssige og strafferetlige sanktioner for de samme overtrædelser af skattelovgivningen ikke er i strid med princippet *ne bis in idem*, der er fastsat i artikel 4 i tillægsprotokol nr. 7 til EMRK, når der er en tilstrækkelig tæt tidsmæssig og materiel forbindelse mellem den omhandlede afgiftsmæssige procedure og straffesagen (Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 15.11.2016, A og B mod Norge, CE:ECHR:2016:1115JUD002413011, § 132).

62. De krav, som således er opstillet i chartrets artikel 50, sammenholdt med chartrets artikel 52, stk. 1, for en eventuel kumulation af retsforfølgelse og strafferetlige sanktioner samt af retsforfølgelse og administrative sanktioner af strafferetlig karakter, sikrer således – som det fremgår af denne doms præmis 44, 49, 53, 55 og 58 – et niveau for beskyttelse af princippet *ne bis in idem*, som ikke tilsidesætter det, der er sikret ved artikel 4 i tillægsprotokol nr. 7 til EMRK som fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

63. Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at chartrets artikel 50 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter der kan indledes straffesag mod en person for unkladelse af at indbetale skyldig moms inden for de lovbestemte frister, skønt denne person allerede for samme forhold er blevet pålagt en endelig administrativ sanktion af strafferetlig karakter som omhandlet i chartrets artikel 50, forudsat at denne lovgivning

– forfølger et mål af almen interesse, som kan berettige en sådan kumulation af retsforfølgelse og sanktioner, nemlig bekæmpelse af lovovertrædelser på momsområdet, idet denne retsforfølgelse og disse sanktioner bør have komplementære mål

– indeholder regler, som sikrer en koordinering, der begrænser den yderligere byrde, som en kumulation af procedurer medfører for de berørte personer, til det strengt nødvendige, og

– fastsætter regler, der gør det muligt at sikre, at stregheden af alle pålagte sanktioner er begrænset til, hvad der er strengt nødvendigt i forhold til den pågældende overtrædelses grovhed.

64. Det tilkommer den nationale ret i lyset af samtlige omstændigheder i hovedsagen at sikre, at den byrde, som anvendelsen af den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning og den ved denne lovgivning tilladte kumulation af retsforfølgelse og sanktioner konkret medfører for den pågældende person, ikke er for vidtgående i forhold til den begåede overtrædelses grovhed.”

Anbringender

T har anført navnlig, at det følger af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at en afgørelse om førerretsfrakendelse i anledning af en færdselsforseelse er en straf, jf. bl.a. Domstolens afvisningsafgørelse af 13. december 2005 i sag 73661/01 (Nilsson mod Sverige). Det må også gælde efter EU-retten. Da afgørelsen af 17. november 2014 fra Amtsgericht Hannover er en straffedom, indebærer forbuddet mod dobbelt straf (princippet om ”ne bis in idem”), at han ikke kan frakendes førerretten i Danmark på baggrund af samme forhold, som han er dømt for i Tyskland, jf. artikel 50 i Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder samt princippet i artikel 4 i Protokol nr. 7 til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Den beskyttelsesinteresse, der varetages ved en førerretsfrakendelse i Tyskland og i Danmark, er den samme. Den danske frakendelse kan ikke blot anses som en geografisk udvidelse af den tyske afgørelse, idet der reelt er tale om ny strafforfølgning i Danmark.

Det forhold, at tredje kørekortdirektiv ikke indeholder et udtrykkeligt forbud mod, at en unionsborger, der er frakendt førerretten i en medlemsstat, efterfølgende frakendes førerretten i bopælsmedlemsstaten, betyder ikke, at bopælsmedlemsstaten frit kan frakende førerretten i en situation som den foreliggende. Den rette fortolkning af tredje kørekortdirektiv giver – i lyset af EU-Charterets artikel 50 – anledning til en sådan tvivl, at Højesteret bør forelægge spørgsmål herom for EU-Domstolen, jf. herved Jurisdiktionsudvalgets bemærkninger i betænkning nr. 1488/2007, pkt. 9.2.5.

Højesteret fandt i dom af 9. januar 1980 (UfR 1980.163), at det forhold, at den tiltalte var blevet frakendt førerretten i Sverige, ikke udelukkede førerretsfrakendelse i Danmark for samme

forseelse. Dommen har imidlertid i dag begrænset præjudikatværdi, idet den ligger forud for Danmarks inkorporering af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og forud for såvel EU-Charterets som tredje kørekortdirektivs ikrafttrædelse.

Hvis Højesteret finder, at der på trods af forbuddet mod dobbelt straf mv. kan rejses sag om førerretsfrakendelse i Danmark, skal der på grund af frakendelsen i Tyskland ske nedsættelse af frakendelsestiden i Danmark.

Endvidere skal frakendelsestiden nedsættes som følge af den meget lange sagsbehandlingstid på over 3 år og 7 måneder, der har været alene i Danmark, jf. straffelovens § 82, nr. 13 og 14, og § 83, 2. pkt. Der er tale om en ukompliceret færdselsstraffesag, og den lange sagsbehandlingstid kan ikke bebrejdes ham. Det må også tillægges betydning, at det følger af Rigsadvokatens meddelelse 4/2000, at der som udgangspunkt ikke rejses tiltale efter straffelovens § 11 med henblik på frakendelse af førerret, hvis der er forløbet et år, efter at overtrædelsen blev begået, og der blev først rejst tiltale mod ham fire dage før udløbet af denne frist. Hertil kommer, at han ikke har kørt bil siden den 8. september 2014.

Som følge af den lange sagsbehandlingstid og sagens principielle karakter bør statskassen betale sagens omkostninger for samtlige instanser.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at spørgsmålet om, hvorvidt frakendelse af førerretten i én EU-medlemsstat udelukker en anden EU-medlemsstat (bopælsstaten) fra at rejse sag med henblik på frakendelse af førerretten dér for samme handling, ikke er reguleret i EU-retten. Da reglerne om førerretsfrakendelse ikke er EU-harmoniserede, kunne den tyske domstol ikke frakende T førerretten i Danmark, hvor han er bosiddende. Anlæggelsen af en selvstændig sag om frakendelse af førerretten i Danmark er således en konsekvens af, at sanktionering af færdselsforseelser, her spirituskørsel, efter EU-retten er et nationalt anliggende, jf. herved præambelbetragtning nr. 15 i tredje kørekortdirektiv, hvorefter medlemsstaterne ud fra hensynet til færdselssikkerheden bør kunne anvende de nationale forskrifter for inddragelse, suspension, fornyelse og annullation af kørekortet for alle kørekortindehavere, som har deres sædvanlige bopæl på medlemsstatens område. Direktivets artikel 11, stk. 4, angår andre situationer og fører ikke til et andet resultat.

Det er ikke i strid med EU-Charterets artikel 50 om forbud mod dobbelt straf mv. at rejse en sag om frakendelse i Danmark. Den danske dom vedrører alene en geografisk udvidelse af den tyske frakendelse, og frakendelsen i Danmark varetager hensynet til beskyttelsen af danske trafikanter og har således en anden beskyttelsesinteresse end den tyske frakendelse. Der er derfor ikke tale om en ny straffesag i artikel 50's forstand. Under alle omstændigheder kan der rejses frakendelsessag i Danmark, jf. EU-Charterets artikel 52, stk. 1.

T har ikke med rette kunnet gå ud fra, at der med afgørelsen i Tyskland var gjort op med hans muligheder for at bevare førerretten i Danmark.

Landsrettens fastsættelse af frakendelsestiden til 3 år er passende. Der er ikke grundlag for at nedsætte frakendelsestiden med den periode, hvori T har været frakendt førerretten i Tyskland. Der er således ingen oplysninger om, at det har været særligt indgribende for ham, f.eks. som følge af erhvervsudøvelse, at han ikke kunne køre bil i Tyskland.

Sagsbehandlingstiden kan heller ikke begrunde nedsættelse af frakendelsestiden, der følger af færdselslovens § 128, stk. 2, og er 3 år.

Der bør dog ske fradrag af den periode på 4 måneder og 20 dage, der gik fra landsrettens dom af 11. januar 2017, og indtil fuldbyrdelsen blev standset den 31. maj 2017 som følge af anken til Højesteret.

Højesterets begrundelse og resultat

T blev ved Amtsgericht Hannovers dom af 17. november 2014 idømt en bøde på 690 EUR og frakendt førerretten i Tyskland i 9 måneder i anledning af spirituskørsel. Forholdet blev begået i Hannover den 8. september 2014 med en alkoholpromille i blodet på mindst 1,92.

Efterfølgende blev T under en sag i Danmark i henhold til straffelovens § 11 sammenholdt med færdselslovens § 134, stk. 1, tiltalt for spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1, med påstand om førerretsfrakendelse i anledning af samme kørsel. Ved den indankede dom er han i medfør af færdselslovens § 128, stk. 2, jf. § 126, stk. 1, nr. 1, frakendt førerretten i Danmark i 3 år.

Det er under sagen ubestridt, at betingelserne efter straffelovens § 11 sammenholdt med færdselslovens § 134, stk. 1, for at rejse sag i Danmark med påstand om førerretsfrakendelse her i landet isoleret set er opfyldt.

Sagens hovedspørgsmål er, om EU-regler, herunder tredje kørekortdirektiv og artikel 50 i Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder, er til hinder for, at der efter den tyske dom rejses sag her i landet om frakendelse af førerretten i Danmark.

Tredje kørekortdirektiv (direktiv 2006/126/EF af 20. december 2006 om kørekort) har i artikel 11 regler om ombytning, inddragelse, erstatning og anerkendelse af kørekort. Efter reglerne i artikel 11, stk. 4, kan en frakendelse af førerretten i én medlemsstat have afledede virkninger for udstedelse og anerkendelse af kørekort i en anden medlemsstat. Disse regler angår imidlertid ikke en situation som den foreliggende og er ikke til hinder for, at der under en selvstændig sag i Danmark sker frakendelse af førerretten i anledning af spirituskørsel i Tyskland, selv om den tiltalte allerede er straffet og frakendt førerretten i Tyskland. Direktivet indeholder ikke andre regler, som er til hinder for en sådan sag.

Spørgsmålet om den territoriale gyldighed af en førerretsfrakendelse i én medlemsstat i forhold til andre medlemsstater og spørgsmålet om en medlemsstats mulighed for med virkning for sit territorium at frakende førerretten på grund af spirituskørsel i en anden medlemsstat er heller ikke i øvrigt specifikt reguleret i EU-retten.

Efter artikel 50 i Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder skal ingen i en straffesag på ny kunne stilles for en domstol eller dømmes for en lovovertrædelse, for hvilken den pågældende allerede er blevet endeligt frikendt eller domfældt i en af Unionens medlemsstater i overensstemmelse med lovgivningen (princippet om "ne bis in idem"). Bestemmelsen svarer til artikel 4, stk. 1, i Protokol nr. 7 til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, men gælder i modsætning til sidstnævnte bestemmelse ikke kun inden for én medlemsstat, men også mellem flere medlemsstater.

Som nævnt blev T ved den tyske dom af 17. november 2014 idømt en bøde og frakendt førerretten i Tyskland i anledning af spirituskørslen den 8. september 2014. Førerretsfrakendelsen

var således territorielt begrænset til Tyskland og var reelt uden virkning for ham her i landet, hvor han har sin bopæl.

Den danske sag om førerretsfrakendelse er anlagt som en opfølgning på den tyske dom og har en anden beskyttelsesinteresse, nemlig at sikre, at der sker førerretsfrakendelse også i Danmark med henblik på at varetage hensynet til færdselssikkerheden her, jf. herved også betragtning nr. 15 i præamblen til tredje kørekortdirektiv. Sagen i Danmark forfølger således et komplementært eller supplerende formål i forhold til den forudgående tyske dom.

Den opfølgende sag her i Danmark angår ganske vist den samme spirituskørsel, som er pådømt i Tyskland, men den angår alene spørgsmålet om førerretsfrakendelse her i landet, hvilket der ikke er og heller ikke kunne være truffet bestemmelse om i den tyske dom. Der er tale om en lovmæssig ordning, jf. straffelovens § 11, og T har ikke haft en berettiget forventning om, at der med den tyske dom er gjort op med frakendelsesspørgsmålet med virkning for Danmark. Sagen bedømmes efter de danske frakendelsesregler, og den frakendelse, der fastsættes, svarer som udgangspunkt til den frakendelse, der ville være fastsat, hvis spirituskørslen var begået her i landet. Ordningen indebærer således, at spirituskørslen i Tyskland resulterer i førerretsfrakendelse i Danmark i overensstemmelse med, hvad man her i landet anser for påkrævet af hensyn til færdselssikkerheden.

På den baggrund finder Højesteret, at det ikke udgør en ny strafforfølgning i strid med EU-Charterets artikel 50, at der i Danmark rejses frakendelsessag mod T som opfølgning på den tyske dom med henblik på at opnå en sammenhængende retlig reaktion, der også tilgodeser hensynet til færdselssikkerheden her i landet.

Højesteret finder fortsat, at fortolkningen af de EU-retlige regler, der har betydning for afgørelsen af den foreliggende sag, ikke giver anledning til en sådan tvivl, at der er grundlag for at forelægge præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen.

Der er ikke under sagen fremkommet oplysninger om, at det på grund af erhvervsudøvelse eller af andre grunde har været særligt indgribende for T, at han i en periode på 9 måneder var frakendt førerretten i Tyskland. Højesteret finder derfor, at frakendelsen i Tyskland ikke kan

føre til, at der fastsættes en kortere frakendelsestid i Danmark end 3 år som sket ved landsrettens dom, jf. færdselslovens § 128, stk. 2.

I betragtning af de hensyn, som begrundet færdselslovens regler om frakendelse af førerretten, finder Højesteret, at heller ikke den lange sagsbehandlingstid giver grundlag for at fastsætte en kortere frakendelsestid end 3 år. Der er heller ikke oplyst andre omstændigheder, der kan føre til en kortere frakendelsestid.

I frakendelsestiden, der regnes fra Højesterets dom, fragår tiden fra landsrettens dom den 11. januar 2017, indtil fuldbyrdelsen blev standset den 31. maj 2017 som følge af anken til Højesteret, dvs. 4 måneder og 20 dage.

Som følge af den lange sagsbehandlingstid og sagens principielle karakter skal statskassen betale sagens omkostninger for byret, landsret og Højesteret.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

I frakendelsestiden på 3 år, der regnes fra denne højesteretsdoms afsigelse, fragår 4 måneder og 20 dage.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for byret, landsret og Højesteret.